

De Vîlnius a Leningrad

És el moment d'anar-se'n cap al Bàltic. Letònia, Lituània i Estònia, tres granets de sorra encastats en la maquinària del gegantí estat soviètic.

Ells també són sis milions, però, ¡quins uns! Cadascun dels tres estats bàltics té la seva pròpia llengua i història. En la més recent van encetar un camí després de la primera guerra mundial que va ser escapçat en la voràgine dels resultats de la segona gran guerra. Ara tot se'n va en orris. Som-hi, doncs, a veure quina cara fan aquests bàltics. ¿Com ens ho fem? Hi ha viatges organitzats que fan el trajecte dels països bàltics, tot i que una bona agència de viatges t'ho pot organitzar amb prou garanties (i més car, és clar). En qualsevol cas, sempre es pot sortir de França, on per uns 7.500 F.F. tens un viatge de catorze dies que inclou un tomb per les tres repúbliques. L'altra solució, la més interessant segurament en aquest cas, és la d'arriscar-se i presentar-s'hi com a particular, amb cotxe o amb tren.

Als països bàltics, com és general a tot l'URSS, les fronteres no són gens permeables. Però com pot imaginar-se, la situació evoluciona amb la rapidesa d'un llamp. Viatjar a la Unió Soviètica no és senzill ni barat. Cal un parell de setmanes o tres, com a mínim, per obtenir el visat. Es pot anar-hi en turisme individual, però encara funciona l'obligació de declarar l'itinerari i pagar les nits d'hotel per endavant. Els preus turístics no són precisament barats. Si en comptes d'hotel vas de càmping, amb roulotte o càmping-car, la cosa és molt més econòmica. I també més entretinguda, ja que en els darrers temps s'estan obrint al trànsit turístic mol-

tes carreteres oficialment "tancades" fins fa quatre dies. Ara, repetim que sempre hi ha la solució d'afegir-se a un grup organitzat. Els tràmits són més ràpids i no és més car. L'inconvenient, segons per a qui, és que no et permeten d'estar més d'una setmana al mateix lloc. En qualsevol cas. Pot servir per fer una primera aproximació al terreny i conèixer gent que més endavant et pot arribar a convidar. Si algú s'anima a anar-hi, que miri de ser-hi el dia 23 d'agost. És l'aniversari del pacte secret Stalin-Ribbentrop que va significar l'absorció de les repúbliques bàltiques per part de l'URSS. L'any passat en feia cinquanta i es va formar una cadena humana que va travessar les viles i ciutats de les tres repúbliques d'un cap a l'altre. La cosa va ser impressionant. I promet ser-ho també enguany a poc que les circumstàncies

Vista de la ciutat de Tallin i el campanari de Sant Olai. Baix, carrer de Tallin.

prop d'Helsinki que Barcelona de Mallorca), la gent s'empenya amb tot el que faci olor de rus. Una altra sorpresa, a Letònia, la darrera moda: la colla d'emigrants, els exiliats, que s'han fet rics a Suècia, als Estats Units o al Canadà tornen per contribuir al renaixement del seu país. A Tallin hi ha pintades que diuen "Consumir és bo". La cosa sembla gairebé d'humor negre, tenint en compte que els magatzems són nets i polits... Consumir, ¿què? I ho tonem a dir: no us perdeu l'espectacle dels filandesos prenent la ciutat a l'assalt cada cap de setmana. Mentre a la rada del port de Tallin, els fars de les defenses sovièti-

Dalt, escultura *La mare pàtria letona*, i carrer de Lenin a Riga. Baix, vista de Riga des del riu Dqaugava.

Al voltant de Vilnius

siguin favorables. Com un xarampió de llibertat. L'ambient és impressionant, aquests dies. Ens recorda passatges viscuts per nosaltres no fa pas gaire: des de fa sis mesos, l'avinguda principal de Vílnius ja no es diu Lenin, torna a dur el nom de l'antic rei Guedeminas. Les banderes roges han desaparegut de tot arreu. A Vílnius, per exemple, els domassos i senyeres amb la imatge del cavaller són presents a cada racó. A Riga, la capital de Letònia, més fatxendes que ningú, han tret un diari independent en anglès. A Tallin, ple com sempre de filandesos borratxos (Tallin és més a

ques encara escombren la mar a la recerca d'invasors, un modern vaixell perboca el munt de finesos, des d'homes de negocis fins a aturats que hi van a rebentar-se la pensió amb vodka soviètica. És insultant veure la colla de filandesos borratxos, amb les butxaques plenes a vessar de dòlars, que passegen per l'imponent barri medieval de Tallin. Anem cap al Bàltic. Si ens hi acostem, que una cosa no treu l'altra, entreu a Rússia i visiteu Lenigrad (si encara es diu així i ja no li tornen a dir oficialment Petrograd o Sant Petersburg.) De fet, el més senzill, a l'hora de viatjar, és traslladar-se direc-

Coses a veure i fer

—Súper-sauna Kalma-Salin a Tallin. Barata. Per connectar amb *yuppies* estonians.

—Festival del *rock* d'estiu a Tallin. Durant el mes d'agost. És el festival de *rock* més massiu d'Europa.

—Cop d'ull als gran orgues de la catedral de Riga. Són els més grans d'Europa. Sempre és ple.

—El castell de Trakai. A vint quilòmetres de Vílnius. Símbol de la independència de Lituània. Una mena de Versailles del Bàltic, residència dels monarques lituans.

—Per als suïcides: a 200 Kms de Riga, a la vora del Bàltic, al costat del riu Venta, hi ha la ciutat de Ventspils. S'hi acumulen els residus químics, l'amoní, el petroli... La meitat de les dones embarassades tenen nens malalts. Lloc de lluita ecològica.

CAFÈS INTERESSANTS

—A Vílnius. Cafè Alimuntas. Carrer de la Universitat, 8. Punt de reunió dels estudiants.

—A Riga. Cafè Allegro. Ambient de teatre i de *rock*.

—A Tallin. Aneu al Place Hotel. Finançat pels mateixos filandesos. Poden veure-hi els pets alcohòlics monumentals que agafen davant els ulls indiferents dels estonians, és tot un espectacle.

—A Leningrad. Cafè Literari (Literaturnoie cafè, a la Perspektiva Nevsky). És una cooperativa que acaba d'obrir. Hi ha ambient perestroic i no serveixen alcohol.

UN LLIBRE

—*L'agulla daurada*, de Montserrat Roig, Premi de literatura catalana de la Generalitat de Catalunya (1986). Reportatge dels dos mesos que l'autora va passar a Leningrad (1980). Document impressionant, alhora divertit i agradable.

El Palau d'Hivern a Leningrad.

tament a Leningrad i d'allí, amb tren, baixar cap als països bàltics. Leningrad és la perla de Rússia. L'antiga ciutat dels tsars, amb la *pere stroika*, s'ha revifat. Com qui diu fa quatre dies, la ciutat queia a trossos, ara és plena de bastides restauradores: palaus, monuments, esglésies. Però ¡ai làs! són bastides interminables. Hi ha més ganes que diners i les prioritats són altres. Deu mil icones estan literalment podrint-se als magatzems subterranis del Museu Rus o del famós Ermitage. Esperen que algú les salvi. A Leningrad encara parlen de Sant Petersburg per referir-se al barri antic. És una ciutat per passejar. Cal agafar l'anomenada "Perspectiva Nevsky", una mena de Camps Elisis i deixar-se endur per la nostàlgia de l'antiga capital imperial. Aquesta avinguda, abans de 1917 comptava amb uns cent trenta teatres. Si sou més prosaics, sempre podeu remenar els magatzems de la gran avinguda. Són pràcticament buits, no cal dir-ho, però encara podeu descobrir-hi petits tre-

sors. ¡Una recomanació! Els discos. Hi trobareu enregistraments d'alta qualitat a preus irrisoris (a partir de cinquanta pessetes). Si sou dels fetitxistes de les plaques, us podeu deixar caure per la casa de Dostoievskij o el darrer lloc on va viure Aleksandr Puixkin, en un marge del riu Moika, prop del Palau d'Hivern de la simbologia comunista. I encara que sigui només per comentar-ho, agafeu el metro. És com el de Moscou, aclaparador, com un palau subterrani. La xarxa cobreix tota la ciutat i és imprescindible per traslladar-se. I no oblideu mai que en aquesta ciutat és on els nazis (incloent-hi els nois de la Divisió Azul) van clavar el genoll a terra per primera vegada. No us estranyi que cap dels naturals de la ciutat no us vulgui parlar del setge, segurament una de les tragèdies ciutadanes més fortes de la II Guerra Mundial. Però ara Leningrad viu a fons la *pere stroika*. Reviu en tots els sentits. Fins i tot podeu trobar-hi des de cinema ponogràfic fins al temple budista més septen-

trional del planisferi, construït a principis de segle. I no cal dir-ho, els museus: l'Ermitage i el Rus. El primer, creat per guardar-hi les col·leccions d'art de Caterina II, ocupa l'antic palau dels tsars. S'hi ha d'anar, encara que sigui només a veure el palau des de fora. El segon posseeix una de les col·leccions d'icones més importants del món. Si voleu anar a l'òpera Kirov o al Bolxoi de Leningrad, cal que reserveu els bitllets per endavant a la sempre present oficina d'Intourist, l'agència oficial soviètica de turisme. Si la provisió de xecs de viatge no dona per a més, sempre hi ha la possibilitat de gaudir, segons l'època de l'any, de les nits blanques, a la vora del Neva. Per als arriscats que intentin fer en solitari la travessia del Bàltic amb el punt d'arribada a Leningrad, la tortura dels tràmits previs es veu compensada del tot. Sortint de Polònia hi ha una carretera que uneix Vílnius, Riga, Tallin i Leningrad (uns 960 quilòmetres).

Lluís-Anton Baulena